

Storspove *Numenius arquata*

Global utbredelse

Storspoven er utbredt gjennom nesten hele den nordlige palearktiske region. Den europeiske underarten hekker fra De britiske øyer, gjennom Nord- og Mellom-Europa og til Ural i øst. Øst for Uralfjellene hekker underarten *orientalis*. Nordgrensa ligger langs en linje fra det nordlige Finland gjennom taigaområdet i det nordlige Russland.

I Norge hekker storspoven langs det meste av kysten helt nord til Finnmark. I vårt århundre har arten vist en økning i sitt utbredelsesområde, men denne tendensen er i de siste tiårene trolig snudd.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge hekker storspoven langs hele kysten fra Vest-Agder til Finnmark. Dessuten hekker arten omkring Oslofjorden og nordover på Østlandet. De største tettheter finner en trolig fra Stadt og nordover til Lofoten, samt i Rogaland.

Storspoven har tilhold på åpne flater, både dyrket og udyrket mark. Den viser relativt stor toleranse mht fuktighet, og finnes på lynghøier, myrer, strandenger, beitemark, åkerlandskap og annen dyrket mark. Det foreligger ingen norske studier over habitatvalg og tettheter i hekketida. I Sverige og Finland finner en de største tettheter henholdsvis på strandenger (Pettersen 1988) eller på dyrket mark (Henriksen 1991).

Det presenterte Atlas-kart viser meget god overensstemmelse med utbredelseskart presentert i Haftorn (1971). Det er ingen indikasjoner på at storspoven har endret sitt utbredelsesområde siden den tid. Arten er vel kjent og lett å registrere, slik at en må anta at kartene gir et riktig bilde av dagens utbredelse.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Som i Nord-Europa for øvrig viste arten ekspansjon tidlig i dette århundre. I likhet med en rekke andre vadefugler utvidet den sitt utbredelsesområde ved å følge de store dalførene innover i innlandet. Dette er mest tydelig fra Møre og nordover. Også på Østlandet ekspanderte storspoven på denne tiden, og ble relativt vanlig fra Oslofjorden og nordover. De siste tiårene har imidlertid denne ekspansjonen stagnert og trolig også reversert. Både i Finland, Sverige og Danmark er det i dag klare indikasjoner på at arten er i tilbakegang (oppsummert av Henriksen 1991). Fra Norge foreligger det ingen systematiske data som kan gi klare indikasjoner på dette, men en kjenner til at arten har forsvunnet lokalt, hovedsakelig pga. jengroing av kulturmark.

I Norge er bestanden anslått til 5.100 par (Kålås & Byrkjedal 1981). Dette ligger i nedre kant av Atlas-komiteens anslag på 5000-10.000 par (Tabell 1).

Hekkebiologi

Storspoven ankommer hekkeplassene i det sørlige Norge allerede i mars/april, i Finnmark betydelig senere (Haftorn 1971). Fra da av markerer hannene sine relativt store territorier med fluktspill. Under denne perioden viser storspovene tidvis meget stor aktivitet, og er i denne perioden svært lette å registrere. Storspoven er monogam, og der begge kjønn deltar i rugingen.

Studier fra utlandet viser at for storspover som hekker i jordbrukslandskapet er ungeproduksjonen foruroligende lav. Henriksen (1991) summerer opp kjente studier, og konkluderer med at mange av disse populasjonene er avhengig av innvandring av fugl fra mer optimale naturbiotoper med større produksjon. Selv om det ikke foreligger slike data fra Norge, er det ingen grunn til å tro at situasjonen er bedre her i landet. Storspovens framtid i jordbrukslandskapet er dermed forbundet med stor usikkerhet, også i Norge.

Trekkforhold

Storspoven er trekkfugl, og majoriteten av de norske fuglene overvintrer i Nord-England, Skottland og Irland, mens relativt få trekker rett sørover til Danmark og eventuelt lenger sørover. Under trekket foregår det jakt på storspove i betydelig omfang i Frankrike og Danmark, og betydningen av dette er omdiskutert (i Danmark er arten nylig blitt totalfredet). Sett i sammenheng med foruroligende lav ungeproduksjon for store deler av hekkepopulasjonene, er jakt trolig en negativ faktor i bestandsutviklingen av storspove.

Lars Løfaldli

Storspove *Numenius arquata*

452 ● Konstatert hekking

353 ● Sannsynlig hekking

219 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

